

OBJECTIUS DEL CURS

La dinàmica del curs s'orienta a distribuir els esforços al llarg del semestre i des del primer dia de classe, avançant paral·lelament en tres àmbits:

Coneixements teòrics

- Constitució i funcionament dels grups socials
- L'acció individual i l'acció col·lectiva
- Moviments socials, Estat i mercat
- Construcció/satisfacció de demandes: El marketing i el marketing social
- Justícia i ciutadania: Treball/ingressos

Habilitats tècniques

- Correu electrònic
- Campus virtual
- Recerca Internet
- Construcció de matrius i procés de dades amb EXCEL

Habilitats professionals

- Operativització de teories
- Concepció matricial del treball d'investigació
- Elaboració de projectes íntegres en situació de recursos escassos:
  - a. Definició de l'abast de l'informe
  - b. Construcció del marc teòric
  - c. Recollida i processament de dades
  - d. Redacció de l'informe
  - e. Presentació de resultats

OBJECTIUS DEL CURS

La dinàmica del curs s'orienta a distribuir els esforços al llarg del semestre i des del primer dia de classe, avançant paral·lelament en tres àmbits:

Coneixements teòrics

- Constitució i funcionament dels grups socials
- L'acció individual i l'acció col·lectiva
- Moviments socials, Estat i mercat
- Construcció/satisfacció de demandes: El marketing i el marketing social
- Justícia i ciutadania: Treball/ingressos

Habilitats tècniques

- Correu electrònic
- Campus virtual
- Recerca Internet
- Construcció de matrius i procés de dades amb EXCEL

Habilitats professionals

- Operativització de teories
- Concepció matricial del treball d'investigació
- Elaboració de projectes íntegres en situació de recursos escassos:
  - a. Definició de l'abast de l'informe
  - b. Construcció del marc teòric
  - c. Recollida i processament de dades
  - d. Redacció de l'informe
  - e. Presentació de resultats

AVALUACIÓ

S'ofereixen tres camins per a superar l'assignatura:

A. Superació de l'assignatura per curs (consultar el document *GRUPS I DEMANDES SOCIALS. CURS 2000-2001 Programació de l'assignatura*).

- Realitzar el treball de curs.
- Dirigir un fòrum de discussió en el campus virtual a partir d'alguna de les lectures obligatòries de l'assignatura, amb la finalitat de fer operatius per a la investigació els continguts de la lectura en qüestió.
- Participar en tots els fòrums de debat. L'alternativa és fer un examen final a partir d'un llistat de preguntes que es lliuraran amb antelació.

B. Superació de l'assignatura amb treball i examen.

- Realitzar el treball de curs.
- Per a les persones que no dirigeixin cap fòrum, cal participar en tots els fòrums. Per a les persones que dirigeixin un fòrum la participació mínima ha d'ésser de 8 fòrums.
- L'alternativa a la participació en els fòrums és fer un examen final a partir d'un llistat de preguntes que es lliuraran amb antelació.

C. Superació de l'assignatura mitjançant examen final

Caldrà presentar-se el dia de l'examen. El contingut del mateix respondrà al contingut de les classes i les lectures obligatòries de l'assignatura tant en els aspectes teòrics com en el que es refereix a l'ús d'eines de treball professional. Constarà de: a) desenvolupament d'un tema, construcció de variables, codificació, procés de dades i presentació de resultats.

Ateses les característiques de l'assignatura es recomana acollir-se a l'opció A o en tot cas a l'opció B.

TEMARI

Tema 1. Individus, grups i acció social

- 1.1. L'acció i l'acció social. Orientació de l'acció i racionalitat i racionalització de l'acció.
- 1.2. Individus i grups. Aspectes cognitius i emocionals de la formació dels grups i de la conducta intergrupals.
- 1.3. El binomi afecte/interès o comunitat/associació.
- 1.4. De la resposta individualista a la participació social.
- 1.5. Els moviments socials. Teories aproximatives. El "nous moviments socials".

LECTURES TEMA 1. INDIVIDUS, GRUPS I ACCIÓ SOCIAL

1. Funes Rivas, María Jesús, "Albert Hirschman y su fenomenología de la participación. Una revisión crítica", *REIS*, nº 74, 1996.
2. Crouch, Colin, "La ampliación de la ciudadanía social y económica a la participación", a García, S. i Lukes, S., *Ciudadanía: justicia social, identidad y participación*. Madrid, Siglo XXI, 1999.
3. Flyvbjerg, Bent, "Habermas y Foucault: ¿pensadores de la sociedad civil?. *Revista de Estudios Políticos*, n. 104, Abril-Junio 1999.
4. Gusfield, Joseph, "La reflexividad de los movimientos sociales: una revisión de las teorías sobre la sociedad de masas y el comportamiento colectivo", a Laraña y Gusfield, *Los nuevos movimientos sociales. De la ideología a la identidad*. Madrid, C.I.S., 1994. Pp. 93-117.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA. TEMA 1

- Boltanski, Luc, *L'Amour et la Justice comme compétences*. París: Métailié, 1990.
- Casquette, *Política, cultura y movimientos sociales*. Bilbao, Bakeaz, 1998.
- Diani, Mario, "Las redes de los movimientos: una perspectiva de análisis", a Ibarra i Tejerina, *Los movimientos...*
- Elster, Jon, *Uvas amargas. Sobre la subversión de la racionalidad*. Barcelona, Península, 1988.
- Freud, Sigmund, *Psicología de las masas y análisis del yo*. (Qualsevol edició).
- Habermas, Jürgen, "3. Relaciones con el mundo y aspectos de la racionalidad de la acción en cuatro conceptos sociológicos de acción", pp. 110-147, i "III. Interludio primero. Acción social, actividad teleológica y comunicación". *Teoría de la acción comunicativa. Tomo I. Racionalidad de la acción y racionalización social*. Madrid: Taurus, 1987.
- Ibarra, Pedro y Tejerina, Benjamín (ed.), *Los movimientos sociales. Transformaciones políticas y cambio social*. Madrid, Trotta, 1998.

- Izquierdo, María Jesús, "La construcción conceptual de la desigualdad social de las mujeres" (Fragment). *III Congrés Català de Sociologia. La desigualtat a Catalunya. Cal un nou contracte social?* Lleida 20 i 21 de març de 1999. (Fitxer penjat en el *Campus Virtual*).
- "'Ideas' contra pensamiento. Impacto social del "pensamiento único". *Jornades sobre Neoliberalisme i Educació*. 7 de febrero de 1997. Fundació Pere Ardiaca. *Realitat*, nº 55. (Fitxer penjat en el *Campus Virtual*).
- Köhler, Holm-Detlev, "II. Conceptos teóricos sobre sindicatos en la transición". *El movimiento sindical en España*. Madrid: Ed. Fundamentos, 1995.
- Maturana, Humberto, "Realidad: La búsqueda de la objetividad o la persecución del argumento que obliga", a Pakman, Marcelo (Com.), *Construcciones de la experiencia humana, vol. I*. Barcelona, Gedisa, 1996.
- Pastor, Jaime, "La evolución de los nuevos movimientos sociales en el Estado español", a Ibarra, Pedro y Benjamín Tejerina. *Los movimientos sociales. Transformaciones políticas y cambio cultural*. Madrid, Trotta, 1998, pp. 69-87.
- Tajfel, Henri, *Grupos humanos y categorías sociales*. Barcelona, Herder, 1984.

Tema 2. Demandes i satisfacció

- 2.1. Desig, necessitat, demanda, satisfacció y decepció.
- 2.2. Necessitats objectives i l'objectivitat de les necessitats.
- 2.3. Construcció/identificació de grups socials: realitat objectiva dels grups socials.
- 2.4. Desigualtat social i demandes. Grups d'edat, sexe, ètnia, classe social.
- 2.5. Construcció/satisfacció de les demandes: el marketing social. Mercat, reciprocitat, redistribució, donació i robatori.

LECTURES TEMA 2. DEMANDES I SATISFACCIÓ

5. Heller, A. "Una revisión de la teoría de las necesidades", en el llibre del mateix títol. Barcelona, Paidós, 1996.
6. Kotler, Philip i Roberto, Eduardo L., "El planteamiento del marketing social para el cambio social", *Marketing social. Estrategias para cambiar la conducta pública*. Madrid, Ed. Díaz de Santos, 1989.
7. Pedreña, "Crítica del concepto de necesidad", a Riechmann, Jorge (coord.), *Necesitar, desear, vivir. Sobre necesidades, desarrollo humano, crecimiento económico y sustentabilidad*. Madrid, Los Libros de la Catarata, 1998.
8. Scitovsky, "VI. El ingreso y la felicidad", *Frustraciones de la riqueza*. México, FCE., 1986.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA. TEMA 2

- Baudrillard, *La génesis ideológica de las necesidades*. Barcelona: Anagrama, 1976.

- Cunill, J., "Ética del capitalismo", *Claves*, nº 30, junio 1993.
- Doyal L. y Gough, I., *Teoría de las necesidades humanas*. Barcelona: Icaria, 1994.
- Gibert, Rafael y Raventós, Daniel, "El subsidio universal garantizado: notas para continuar con razones (respuesta a un artículo *mientras tanto*)", *Mientras tanto*, nº 67.
- Izquierdo, M.J., "El lugar de las necesidades humanas en la lucha política". *Debate feminista*, marzo de 1991.
- Mingione, Enzo, "2. La informalización y la variedad de las actividades laborales", *Las sociedades fragmentadas.. Una sociología de la vida económica más allá del paradigma del mercado*.
- Offe, Carl, "Estrategias alternativas en planificación del consumidor", *Contradicciones en el Estado del bienestar*. Madrid, Alianza, 1990.
- Riechmann, Jorge y Recio, Alberto, *Quien parte y reparte. El debate sobre la reducción del tiempo de trabajo*. Barcelona, Icaria, 1997. Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1993.
- Tarnawski, Eduard, "El bienestar contra el Estado: premisas y consecuencias de la reforma del Estado de bienestar", *Revista de Estudios Políticos* (Nueva Época), n. 102, Octubre-Diciembre, 1998.

Tema 3: Ètica, política i justícia

- 3.1. El cap de l'ètica. Igualtat/necessitat/libertat.
- 3.2. La vida en comú: concepte de ciutadà.
- 3.3. La crítica feminista del concepte de ciutadà.
- 3.4. La justícia. Diferents concepcions teòriques.
- 3.5. La perspectiva sociològica de la justícia.
- 3.6. Ciutadania: Treball versus ingressos

LECTURES TEMA 3. ÈTICA, POLÍTICA I JUSTÍCIA

9. Izquierdo, María Jesús, "Visibilidad y legitimidad de las mujeres como colectivo social", *Jornadas Transmitir y reconocer la experiencia de las mujeres*. Instituto Vasco de la Mujer, Vitoria, 26 Junio 2000. (Fitxer penjat en el *Campus Virtual*).
10. Laclau, Ernesto y Mouffe, Chantal, "Hegemonía y radicalización de la democracia", *Hegemonía y estrategia socialista*. Madrid, S.XXI Ed., 1987.
11. Esteve Mora, Fernando, "Capítulo III. Bienestar y economía posicional", a Muñoz Bustillo, R., (comp.), *Crisis y futuro del Estado de bienestar*. Madrid, Alianza, 1989.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA. TEMA 3

- Beltrán Pereira, Elena, "Público y privado (Sobre feministas y liberales: argumentos en un debate acerca de los límites de *lo político*)", *Debate Feminista*, nº, 18, 1998.
- Freud, Sigmund, *El malestar en la cultura*. (En qualsevol de les seves edicions).

- Cunill, J., "Ética del capitalismo", *Claves*, nº 30, junio 1993.
- Doyal L. y Gough, I., *Teoría de las necesidades humanas*. Barcelona: Icaria, 1994.
- Gibert, Rafael y Raventós, Daniel, "El subsidio universal garantizado: notas para continuar con razones (respuesta a un artículo *mientras tanto*)", *Mientras tanto*, nº 67.
- Izquierdo, M.J., "El lugar de las necesidades humanas en la lucha política". *Debate feminista*, marzo de 1991.
- Mingione, Enzo, "2. La informalización y la variedad de las actividades laborales", *Las sociedades fragmentadas.. Una sociología de la vida económica más allá del paradigma del mercado*.
- Offe, Carl, "Estrategias alternativas en planificación del consumidor", *Contradicciones en el Estado del bienestar*. Madrid, Alianza, 1990.
- Riechmann, Jorge y Recio, Alberto, *Quien parte y reparte. El debate sobre la reducción del tiempo de trabajo*. Barcelona, Icaria, 1997. Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1993.
- Tarnawski, Eduard, "El bienestar contra el Estado: premisas y consecuencias de la reforma del Estado de bienestar", *Revista de Estudios Políticos (Nueva Época)*, n. 102, Octubre-Diciembre, 1998.

Tema 3: Ètica, política i justícia

- 3.1. El cap de l'ètica. Igualtat/necessitat/libertat.
- 3.2. La vida en comú: concepte de ciutadà.
- 3.3. La crítica feminista del concepte de ciutadà.
- 3.4. La justícia. Diferents concepcions teòriques.
- 3.5. La perspectiva sociològica de la justícia.
- 3.6. Ciutadania: Treball versus ingressos

LECTURES TEMA 3. ÈTICA, POLÍTICA I JUSTÍCIA

9. Izquierdo, María Jesús, "Visibilidad y legitimidad de las mujeres como colectivo social", *Jornadas Transmitir y reconocer la experiencia de las mujeres*. Instituto Vasco de la Mujer, Vitoria, 26 Junio 2000. (Fitxer penjat en el *Campus Virtual*).
10. Laclau, Ernesto y Mouffe, Chantal, "Hegemonía y radicalización de la democracia", *Hegemonía y estrategia socialista*. Madrid, S.XXI Ed., 1987.
11. Esteve Mora, Fernando, "Capítulo III. Bienestar y economía posicional", a Muñoz Bustillo, R., (comp.), *Crisis y futuro del Estado de bienestar*. Madrid, Alianza, 1989.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA. TEMA 3

- Beltrán Pereira, Elena, "Público y privado (Sobre feministas y liberales: argumentos en un debate acerca de los límites de *lo político*)", *Debate Feminista*, nº, 18, 1998.
- Freud, Sigmund, *El malestar en la cultura*. (En qualsevol de les seves edicions).

- García, Soledad y Lukes, Steven, (comps.), *Ciudadanía: justicia social, identidad y participación*. Madrid, Siglo XXI, 1999.
- Gargarella, Roberto, *Las teorías de la justicia después de Rawls*. Barcelona, Paidós, 1999.
- Gibert, Rafael y Raventós, Daniel, "El subsidio universal garantizado: notas para continuar con razones (respuesta a un artículo *mientras tanto*)", *Mientras tanto*, nº 67.
- Iglesias Fernández, "Del reparto del trabajo al reparto de la renta", *Mientras tanto*, nº 61.
- Izquierdo, María Jesús, *El malestar en la desigualdad*. Madrid, Cátedra, 1998.
- Jónasdóttir, Anna. G. *El poder del amor. ¿Le importa el sexo a la Democracia?* Madrid: Cátedra, 1993.
- Kymlicka, Will, "Derechos individuales y derechos de grupo en la democracia liberal", *Isegoría*, n. 14 1996.
- Marshall, T.H. "Ciudadanía y clase social", a Marshall y Bottomore, *Ciudadanía y clase social*. Madrid, Alianza, 1998.
- Phillips, Anne, "La política de la presencia: La reforma de la representación política", a García, Soledad y Lukes, Steven (comps.), *Ciudadanía: justicia social, identidad y participación*. Madrid, Siglo XXI, 1999.
- Young, Iris Marion, "Imparcialidad y lo cívico público. Algunas implicaciones de las críticas feministas a la teoría moral y política", a Benhabib, Seyla y Cornell, Drucilla, *Teoría feminista y teoría crítica*. Valencia, Ed. Alfons el Magnànim, 1990.

6 crèdits

Optativa Segona

Curs 2001/02

2n semestre

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia